

ZAPISNIK

**sa Javnih konsultacija održanih u sklopu Projekta izgradnje
gradskih saobraćajnica u Sarajevu (XII Transverzale, I
Transverzale i Južne longitudinale)**

Datum: 27. 07. 2010. godine

Mjesto: Velika sala Općine Centar Sarajevo

Direkcija za puteve Kantona Sarajevo održala je 27. 07. 2010. godine Prve javne konsultacije u okviru Projekta rekonstrukcije i razvoja dionica saobraćajnica XII i I Transverzale, te Južne longitudinalne. Na osnovu dostavljenog poziva, Javnim konsultacijama se odazvalo 68 osoba (kako evidentirano na zvaničnom Spisku prisutnih). Lista prisutnih i Agenda su sastavni dio ovog dokumenta.

**Direkcija za puteve
Kantona Sarajevo**

Govornici

Alma Zilić	Savjetnik za planiranje, razvoj, redovno i investiciono održavanje cesta i cestovnih objekata stručni Direkcije za puteve KS
Emir Hota	Stručni savjetnik za ekonomske poslove Direkcije za puteve KS
Zoran Trobok	Projektant, TZI Inženjering
Sabina Hadžiahmetović	Konsultant, Institut za hidrotehniku Građevinskog fakulteta u Sarajevu
Fethi Silajdžić	Konsultant, Konzorcij BOSNA-S i ENOVA
Branko Radovanović	Konsultant, BOSNA-S i ENOVA
Maja Čolović-Daul	Konsultant, BOSNA-S i ENOVA
Azra Delić	Nezavisna moderatorica Javnih konsultacija

Posmatrači ispred EBRD-a

Michaela Bergman	Savjetnik za društvena pitanja i rodna prava, Odsjek za održivost i okoliš EBRD-a
Damir Ćosić	Predstavnik EBRD ureda u Sarajevu

Ostali učesnici

Anka Petrović	Zavod za izgradnju KS
Šejla Džanan	Zavod za izgradnju KS
Muhamed Tanović	Zavod za izgradnju KS
Klara Miljković	Projektant, TZI Inženjering
Sena Komarica	Stručni savjetnik za pravne poslove, Direkcija za puteve KS
Lejla Tabaković	Konsultant, Konzorcij Bosna-S – ENOVA
Elmedina Krilašević	Konsultant, Konzorcij Bosna-S – ENOVA
Ajla Mujkanović	Konsultant, Konzorcij Bosna-S – ENOVA

Napomena: Lista prisutnih sa strane interesnih grupa nalazi se u prilogu Zapisnika.

I. Uvodni pozdrav i naznake u vezi s Javnim konsultacijama

Gđa Azra Delić, moderatorica Javnih konsultacija, obratila se skupu i obrazložila cilj Javnih konsultacija pojasnivši da je to način uspostave direktne komunikacije s interesnim grupama Projekta, te sagledavanja i uvažavanja njihovih primjedbi i sugestija. Pojasnila je da će sve primjedbe i sugestije biti uvrštene u javni dokument – zapisnik, koji će biti dostupan svima na uvid.

Posebno je naglasila da ovo nije jedina prilika za izražavanje mišljenja, te da će ih biti više tokom trajanja Projekta, a u svrhu identificiranja i otklanjanja eventualnih prepreka.

Pojasnila je da su Javne konsultacije koncipirane u tri bloka, shodno Agendi Javnih konsultacija, čija je kopija je svima dostupna i nalazi se na stolovima ispred njih, nakon čega je dala opis blokova, te istakla da se treba voditi tematskom strukturom u skladu s rasporedom u cilju vođenja konstruktivne diskusije.

Zatim je najavila je prisutnima da su predviđeni i blokovi za pitanja i odgovore nakon svakog prezentovanog bloka.

Dat je dnevni red u skladu s Agendom, kako slijedi:

1. Uvodna prezentacija o ciljevima i obimu Projekta izgradnje tri gradske ceste u KS
2. Pitanja i odgovori
3. Okolinski aspekt – identificirana pitanja tokom do sada provedenih procjena utjecaja na okoliš i priprema ostale dokumentacije
4. Prezentacija procesa pripreme dodatka procjeni utjecaja na okoliš i društvo
5. Pitanja i odgovori
6. Pauza
7. Društveni aspekti preseljenja: identificirana pitanja o društvenim aspektima i preseljenju
8. Pitanja i odgovori

Gđa Delić je dala riječ gđi Zilić, koja je pozdravila prisutne i održala uvodnu prezentaciju o ciljevima i obimu Projekta izgradnje tri gradske ceste u KS-u (I transverzale, Južne transverzale i XII transverzale).

II. Uvodna prezentacija o ciljevima i obimu Projekta izgradnje 3 gradske saobraćajnice u Sarajevu

Gđa Alma Zilić, stručni savjetnik za planiranje, razvoj, redovno i investiciono održavanje cesta i cestovnih

objekata Direkcije za puteve KS

Gđa Zilić je istakla da su Ministarstvo saobraćaja KS i Direkcija za puteve KS, zbog velikog zagušenja saobraćajne mreže, a na osnovu postojeće planske dokumentacije, odlučile da poduzmu određene korake sa svrhom dugoročnog rješavanja problema.

Naime, naznačila je da je Zaključkom Vlade Kantona Sarajevo 2008. godine usvojen Program rada Vlade Kantona Sarajevo za 2009. godinu sa narednim projektima kapitalnih investicija:

- izgradnja saobraćajnice I Transverzala;
- izgradnja saobraćajnice XII Transverzala (dionica Stupska petlja – granica Kantona);
- izgradnja saobraćajnice Južna longitudinalne (dionica od 0 do VI transverzale);

Projekti su usklađeni sa Strategijom razvoja Kantona Sarajevo do 2015. godine i dokumentom okvirnog budžeta.

Ministarstvo saobraćaja KS i unutar njega Direkcija za puteve KS pripremili su i provode Projekat razvoja urbane putne mreže na području Grada Sarajeva. Objasnila je da se Grad Sarajevo suočava sa problemima saobraćajnog zagušenja postojeće putne mreže koju je moguće riješiti izgradnjom, odnosno proširenjem tri ključne saobraćajnice:

- I transverzale (3,1 km);
- XII transverzala – Stupska petlja (0,9 km);
- Južna longitudinalne od nulte transverzale do VI transverzale (3,8 km).

Gđa Zilić istakla je da u skladu sa postojećim planskim dokumentima, Projektni planovi predviđaju izgradnju:

- I transverzale sa 4 (četiri) saobraćajne trake uključujući središnji prostor za odvijanje tramvajskog saobraćaja u oba pravca. Prva transverzala će prije svega služiti za lokalni saobraćaj i bit će ključna veza između sjeveroistočnih dijelova i centra grada.
- XII transverzale sa proširenjem postojeće dvije saobraćajne trake i kompletiranje uzlazno silaznih rampi na Stupskoj petlji. Spomenuta saobraćajnica je namijenjena za lokalni saobraćaj i za prolazni saobraćaj sa ulazom kod nove Sarajevske obilaznice kao i za saobraćaj u pravcu juga i ka aerodromu.
- Južne longitudinalne koja će se proširiti sa postojeće dvije saobraćajne trake na četiri saobraćajne trake čime će se povećati kapacitet postojeće saobraćajnice i rasteretiti gužve sa južne strane Grada.

Kada je u pitanju struktura izvora finansiranja, gđa Zilić je objasnila da je u sklopu Projekta predviđeno zaduživanje, uzimanje kreditnih sredstava, te da su u skladu s tim pokrenute aktivnosti za obezbjeđivanje kreditnih sredstava od finansijskih institucija u skladu sa Procedurama zaduživanja Kantona Sarajevo.

Nakon što je izražen interes, te od strane Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD) potpisano pismo namjere i pismo oslobađanja od odgovornosti EBRD-a u vezi s Projektom, Vlada Kantona Sarajevo odlučila se za uzimanje kreditnih sredstava od EBRD u iznosu od 37,5 miliona (tridesetsedammilionapetstohiljada) eura. Gđa Zilić je istakla da navedeni predstavlja okvirni iznos potreban za izgradnju potrebnih cesta, te da Vlada Kantona mora obezbijediti dodatna sredstva koja će biti potrebna za rješavanje imovinsko-pravnih odnosa, i to iz vlastitih izvora ili odlukom o novom zaduživanju u te svrhe. Posebno je naglasila da sredstva koja se zadužuju od EBRD-a mogu koristiti samo za izgradnju saobraćajnica.

Objasnila je da je EBRD angažovao konsultante da pruže tehničku pomoć Kantonu Sarajevo, tako da je konsultant gosp. John Snell uradio analizu stepena pripremljenosti Projekta, konsultantska firma "Arup" je angažovana za izradu transportnog modela i plana saobraćaja sa određivanjem prioriteta investicija, te konsultantska firma, Konzorcij Bosna-S d.o.o. Sarajevo – Enova d.o.o. Sarajevo za izradu Studije procjena utjecaja na okoliš i društvenih pitanja.

Tokom svog izlaganja, gđa Zilić je skrenula pažnju na činjenicu da je potrebno ispuniti sve uslove i provesti sve aktivnosti koje su propisane ne samo domaćim zakonima nego i EBRD propisima i standardima (zahtjevima), obzirom da se Projekat namjerava finansirati iz kreditnih sredstava EBRD-a.

Naznačila je da se upravo Javne konsultacije održavaju u skladu sa zahtjevom EBRD-a, odnosno da takva praksa u ovom slučaju nije uslov koji postavlja domaće zakonodavstvo.

Gđa Zilić informisala je prisutne da za sve tri spomenute saobraćajnice već postoje dozvole, okolinska dozvola i urbanistička saglasnost, te da su urađene na osnovu postojećih planskih dokumenta.

Imenovala je i dokumente koji su izrađeni u skladu sa važećim zakonodavstvom BiH:

- glavni izvedbeni projekti saobraćajnica;
- elaborati o eksproprijaciji;
- procjene sudskih vještaka;
- procjene utjecaja na okoliš;
- ostali potrebni prateći dokumenti.

Napomenula da su u toku izrade i dodatni dokumenti u skladu sa zahtjevima EBRD-a:

- transportni model i plan saobraćaja sa određivanjem prioriteta investicija,
- studije procjena utjecaja na okoliš i socijalna pitanja.

Gđa Zilić je iznijela činjenicu da se počelo i na aktivnostima eksproprijacije na I transverzali, dok na XII transverzali i Južnoj longitudinali to još nije slučaj.

Gđa Delić je nakon završetka prezentacije gđe Zilić riječ dala gospodinu Zoranu Trobaku, kojeg je predstavila u svojstvu projektanta ceste iz TZI Inženjeringa.

III. Prezentacija predviđenog dizajna

Zoran Trobok, TZI Inženjering

Gospodin Trobok je prezentovao predviđeni dizajn Projekta dvije gradske saobraćajnice. Istakao je značaj XII i I transverzale za odvijanje saobraćaja u Gradu, te da je XII transverzala po broju vozila (40.000 vozila) najprometnija saobraćajnica u Bosni i Hercegovini.

Posebno je istakao da je značaj I transverzale u tome što predstavlja vezu sa Koridorom 5C do tunela Kobilja glava, gdje je predviđeno rješavanje problematike pristupa Hotelu Grand i gradskom naselju Velešići.

Ovakav Projekt bi riješio problem preopterećenosti Ali-pašine ulice, jer bi se značajan broj vozila preusmjerio na alternativnu I transverzalu.

Gospodin Trobak je naglasio da su ovi koridori određeni već 1974. godine, te da je predviđen prostor za 2 trake, što Projekt čini značajnim jer podrazumijeva da će se pristupiti eksproprijaciji.

Nakon kratke uvodne prezentacije, g. Trobak je prikazao 3D vizualizaciju, odnosno virtualni izgled saobraćajnica kakve bi trebale izgledati nakon okončanja Projekta.

Naznačio je kako je na I transversali predviđen i odvojak za Velešiće, kao i za naselje Koševsko Brdo i objekat Bosnalijeka, te da predstavlja bitnu vezu za naselje Šip i Koblju glavu.

Na tom koridoru, dionice od 3,6 km, predviđeno je 260 duluma zemlje za eksproprijaciju i projektantska vrijednost, koja je, naglasio je, različita od tržišne, iznosi 72 (sedamdesetdva) miliona KM. Zatim je gđin Trobok prikazao i nacрте prilaza Hotelu Grand.

Kada je u pitanju XII transversala, naglasio je da je idejni Projekt urađen prije 7 godina, te da najznačajniju dionicu te Transverzale predstavlja Stupska petlja, gdje su predviđeni čak i elevatori, što dolikuje gradskom ambijentu.

Rekao je da je bitno naznačiti da je koncepcija Stupske petlje tako osmišljena da se ne ulazi u aktivnosti ekshumacije posmrtnih ostataka iz grobnih mjesta groblja koje se nalazi u neposrednoj blizini, te da je petlja zamišljena u obliku djeteline i to već prije 40 godina.

Istakao je da i I i XII transversala predstavljaju izrazito zahtjevne objekte za rješavanje s obzirom na prostor na raspolaganju i prisutne objekte u blizini.

Naznačio je da je intervencija na XII transversali nužna i sa aspekta sigurnosti pješaka, koji su veoma ugroženi imajući u vidu sadašnje stanje.

Za prezentaciju dizajna Južne longitudinalne, gđa Zilić se izvinula prisutnima zbog odsustva nadležne osobe i pristupila predstavljanju dizajna Južne longitudinalne.

Alma Zilić, Direkcija za puteve KS

Gđa Zilić je opisala saobraćajnicu za koju se traže sredstva za izgradnju i naznačila da obuhvata dionicu od mosta Suade i Olge do Suda Bosne i Hercegovine u naselju Aneks.

Gđa Zilić je naglasila da se planira proširenje saobraćajnice na 4 trake, te da se, iako je područje za takvo proširenje ograničeno, nastojalo što je manje moguće ući u procedure neophodne za eksproprijaciju, a sve u skladu sa planskim dokumentima.

Posebno je istakla da je dio raskršća kod Pekare AS nivelirano, te da je na tom potezu predviđeno rješenje u vidu rondo, sa pothodnikom sa 5 krakova, kao i trgom i kupolom koja propušta svjetlost – što neće predstavljati opasnost u smislu mraka u podzemnim tunelima. Precizirala je da ova dionica iznosi 3,8 km.

Istakla je da u ulici Hamdije Čemerlića imaju urbanistički saglasnost, te da bi izgradnjom ceste došlo i do primjene predviđenih mjera za saniranje postojećih aktivnih klizišta na toj trasi i to dizanjem podzida.

Zatim je nastavila sa naznakom da je rješenje rondo prethodno spomenute raskrsnice značajno za odvijanje pješačkog saobraćaja.

Istaknula je kako je od izuzetne važnosti da građani uvide da je nivo ceste spušten ca 1 m. U daljem opisu ga Zilić je istakla da je prema zgradi Bosmala ukinut pojas zelene površine zbog značajno uskog područja.

Iskoristila je ovu priliku da istakne da svi zainteresirani imaju mogućnost sve projekte vidjeti u prostorijama Direkcije za puteve KS, kao i ostalu prateću dokumentaciju, te da se uvijek mogu javiti Direkciji u vezi sa bilo kakvim pitanjima.

Nakon prezentacije, gđa Delić je dala prisutnima prostor za postavljanje pitanja.

Pitanja i komentari. Gospodin Pero Šimunović, rezident XII transverzale, Općina Ilidža, pitao je kada i u kojem roku će biti izgrađene predviđene saobraćajnice, budući da je 1. faza Projekta krenula 27. jula 1973. godine.

Zatim je g. Šimunović pitao zašto se poduzimaju bilo kakve aktivnosti povodom realizacije jednog takvog Projekta kada Kanton Sarajevo nema sredstava za rješavanje imovinsko-pravnih odnosa ulice Stupska brda.

Istakao je ovom prilikom da ih Direkcija za ceste Federacije nikada nije posjetila, i da im ništa ne nude ni Grad ni Kanton.

Pitanja i komentari. Gospodin Ibrahim Ophodaš, stanovnik Južne longitudinalne i predstavnik privrednika istakao je da planirana saobraćajnica obuhvata jedan dio privrednih objekata. Žustro je istakao kako se boje da načelnik Općine Novo Sarajevo, gospodin Nedžad Koldžo, koji ima kuću i zemljište iza njihovih objekata, ima određene netransparentne namjere.

Privrednici koji na toj lokaciji privređuju su se organizovali i pokušali napraviti neke izmjene u vezi sa planom ceste na mikrolokaciji, za drugo rješenje koje bi bilo i njima prihvatljivo. Istakao je kako su dobili podršku od Zavoda za planiranje KS, te da je Općinsko vijeće izglasalo njihove prijedloge, ali da je načelnik izvršio opstrukciju nepotpisivanjem akta koji je izglasalo Vijeće.

Naglasio je kako 15 radnji privređuje i ima 90 zaposlenih na toj lokaciji. Izjavio je da privrednici neće dozvoliti izgradnju ceste, sve dok se ne riješi njihovo pitanje. Uputio je pitanje kada će se njihov problem riješiti.

Pitanja i komentari. Gospodin Saudin Beširević je pitao zašto ih se izlaže ovom obliku maltretiranja kada nisu obezbijedili ni feninga za rješavanje njihovih pitanja.

Konstatovao da je iznenađen da EBRD uopšte pristupa posudbi novca za fazu izgradnje, kada nije obezbijeđen novac za rješavanje imovinsko-pravnih pitanja. Više puta je istakao da nema potrebe da ih ovako maltretiraju.

Odgovori. Gđa Zilić je naznačila je da je riječ o javnim konsultacijama, te da je to neophodna procedura, a da se poduzimaju aktivnosti u svrhu obezbijeđenja sredstava.

Naznačila je da je bitno da je Vlada Kantona potpisala pismo namjere za odvajanje sredstava 2011. godine, te da se prave akcioni planovi, u kojem će biti utvrđeni modaliteti – načini rješavanja problema.

Rekla je da ne očekuju da će sve odjednom riješiti, ali da se nastoji da se jedna po jedna stavka rješava.

Izjasnila se da smatra da rješavanje problematične tačke XII transverzale – Stupske petlje prioritetnom, i da je jedini način rješavanja putem kreditiranja EBRD sredstavima, te da Direkcija poduzima sve aktivnosti u skladu sa EU direktivama.

Pitanja i komentari. Gospodin Šimunović Pero je istakao da pismo namjere nema nikakvu vrijednost budući da u okvirnom budžetu do 2013. godine nije predviđena stavka u vezi s rješavanjem njihovog pitanja.

Gospodin Šimunović je napomenuo problem neposredne blizine groblja XII-oj transverzali, da je 1975. godine 126 pogrebnih mjesta ekshumirano, te da ne vidi gdje je to, u kojoj još zemlji, moguće da se saobraćajnice grade preko groblja.

Moderatorica gđa Delić je skrenula pažnju g. Šimunoviću kao i svim ostalim da je tretiranje te problematike predviđeno za drugi blok, te da je važno da se prati Agenda, njena struktura, da bi se postigao cilj Javnih konsultacija.

Istakla je da će biti izrađen akcioni plan u skladu sa zakonima i pravilima Banke te da će se isti po tom pitanju implementirati, obavezivati na poštivanja svih prava zainteresovanih lica.

Pitanja i komentari. Gospodin Nedim Drabija, predstavnik društva privrednika, naglasio je da je moguće rješenje u vidu korekcije trase, što bi pogodovalo da 25 privrednika ostane tamo gdje jeste, bez narušavanja ili ugrožavanja toka Projekta, koji dakako pozdravljaju.

Konkretno pitanje je kome se mogu obratiti da se inkorporira njihov zahtjev unutar Projekta, tako da i dalje nastave privređivati i doprinositi državi.

Predstavnicima Direkcije je uputio zamjerku u smislu pristupa izgradnji cesta, cjeplanje na poddionice, jer smatra da na taj način neće uspjeti završiti niti jednu cestu.

Odgovor. Gđa Zilić je odgovorila da će se poddionice tretirati na osnovu studije o transportnom modelu koju će im dostaviti konsultant je iz Španije stručan iz predmetne oblasti, gdje će im biti date smjernice na osnovu elaborata, u smislu opravdanosti i efektivnosti, kako saobraćajne i transportne, tako finansijske, u smislu odabira adekvatnih poddionica.

Istakla je da EBRD neće dati sredstva ukoliko ne nađu stručno i opravdano rješenje koje će im dostaviti angažovani konsultant. Direkcija je konsultantu dostavila svu dokumentaciju na osnovu koje će biti dostavljena opravdanost sa finansijskog, i najbitnije - saobraćajnog aspekta.

Pitanja i komentari. Gospodin Đabija je u vezi sa Stupskom petljom pitao zašto nisu moguće mikrokorekcije.

Odgovor. Gđa Zilić je odgovorila da su dobili njihove prijedloge, te da Direkcija to nastoji ispoštovati. Međutim, potrebno je shvatiti da je to prema postojećim planovima zona saobraćaja i da bi se shodno tome trebala promijeniti namjena površina, te da se ne mogu mimo regulacionog plana graditi saobraćajnice. Naznačila je da su za izmjene regulacionog plana nadležne Općine, te da je njima potrebno uputiti takve prijedloge za izmjenu namjene zemljišta.

Gđa Delić je ponovo prisutnima skrenula pažnju da sva pitanja imovinsko-pravnog karaktera ostave za predviđeni blok, poštivanja procedure i vremena.

S obzirom na nezadovoljstvo prisutnih, gospodin Damir Ćosić iz EBRD-a je intervenisao i naglasio kako u su procesu eksproprijacije EBRD-ova pravila strožija i da se interesnim grupama daje veći stepen zaštite nego u našem zakonodavstvu.

S obzirom na veliki interes za tu temu, došlo je do promjene rasporeda dnevnog reda shodno sugestiji gdina Ćosića, da bi se udovoljilo prisutnima.

Pitanja i komentari. Gospodin Kepešalija je tada uzeo riječ i naglasio kako smatra da je svako djelovanje do sada bilo protivzakonito, te da je ovo prvi put da direktno zainteresirane i pogođene neko nešto pita i da im se naglašava da imaju određena prava.

Nakon toga, gđa Delić, s obzirom na stupilom promjenu u rasporedu izlaganja, riječ dala gospodinu Branku Radovanoviću, konsultant Konzorcija Bosna-S – ENOVA.

IV. Društveni aspekt i preseljenje – identificiranje pitanja o društvenim aspektima i preseljenju

Gospodin Branko Radovanović je predstavio društvene aspekte na koje utječe Projekta izgradnje cesta, a tu se misli na preseljenje, kako to EBRD definiše, tj. eksproprijaciju.

Pored ekonomskih, EBRD nalaže određene uslove za poboljšanje životne sredine i društvenih uslova. Objasnio je da postoje određeni procesi, postupci koji se moraju poštivati, da bi Banka odlučila da investira u određeni Projekt.

Naime, istakao je da Banka ima Okolišnu i socijalnu politiku iz 2008. godine koja sadrži 10 provedbenih zahtjeva, a da je Provedbeni zahtjev 5 (PZ5) najinteresantniji za prisutne, a odnosi se na fizičko izmještanje stanovništva ili privrednih djelatnosti, te njihova prava.

Istakao je da je potrebno da budu svjesni da se preseljenje ne može provoditi na njihovu štetu, u smislu da dođe do osiromašenja bilo koga od pogođenih.

Nedobrovoljno preseljenje je neizbježno, ali zahtjev je da se isto svede na najmanju moguću mjeru, kao i negativni utjecaj koji proizvodi ili bi mogao proizvoditi.

Prije svega, istakao je, potrebno je da se nastoji sporazumno riješiti bilo koji spor u vezi s preseljenjem. Tokom Projekta se zahtijeva da se preseljenje svede na najmanju moguću mjeru, a ukoliko je moguće, nastojati da se izbjegne. To se odnosi ne samo na preseljenje nego i na ograničavanje pristupa zemljištu.

Predviđena je nadoknada ukoliko dođe do povrede bilo kojih prava koji pogođeni uživaju. Prilikom tih procedura potrebno je svakome pružiti sve informacije, te obezbijediti životni standard dostojan čovjeku, pa čak i veći nego što je uživao. To znači, da niko ne smije biti oštećen, te da je potrebno da ima isto, odnosno bolje nego što je imao, u smislu poboljšavanja uslova života, ako se nalazio na razini siromaštva i uslova življenja nedostojnih čovjeku.

Posebna pažnja će se posvetiti ugroženima, u koje spadaju bolesni i stariji ljudi, te oni koji su socijalno ugroženi.

Svi će na osnovu mehanizma žalbe imati pravo ulaganja žalbe na bilo koji aspekt djelovanja koji narušava njihova prava, te tako će moći u svakom trenutku priložiti prigovore, žalbe.

Posebna se pažnja daje i privrednim djelatnostima, gdje se prilikom sprovedbe Projekta, odnosno preseljenja određenih privrednih aktivnosti Direkcija obavezuje na ponovnu uspostavu prihoda preseljenih djelatnosti, te pokrivanje troškova nastalih gubitaka tokom preseljenja, koji se naravno dokazuju validnom dokumentacijom.

Napomenuo je da je posjeta anketara imala značajnu funkciju, a to je stvaranje preciznijeg uvida u to kakvo je stanje u stvarnosti, te da nakon sprovedenog cenzusa od strane anketara, samo nužna ulaganja su moguća, u smislu da sva ostala neće biti refundirana.

Ovom prilikom gosp. Radovanović je istakao da će sažetak Akcionog plana ući u ugovor kao ugovorna obaveza Direkcije i da će svi imati uvid u taj i druge dokumente.

Gospodin Radovanović je obrazložio da EBRD prepoznaje tri kategorije pogođenih lica u smislu eksproprijacije, i to:

1. lica koja imaju prava na određenim nekretninama;
2. lica koja uživaju djelimična prava;
3. lica koja ne uživaju nikakva prava na nekretninama, imovini u kojoj se nalaze.

Konstatovao je da bez obzira na sve, niko ne može biti izbačen na ulicu, odnosno ostati uskraćen za krov nad glavom, pa ni lica koja su ilegalno zaposjela određenu imovinu. Za takva lica će biti potrebno naći adekvatno rješenje, i to ne samo naći određeni premještaj, nego i zagarantovati posjed nad istim, tj. zaštititi od preseljenja.

Pojedina lica, u slučajevima kada nisu vlasnici zemljišta, bit će obeštećena na način da im neće biti nadoknađena cijena zemljišta jer nisu vlasnici, ali će biti isplaćena naknada na ime svih investicija u objekte, infrastrukturu i slično. S tim u vezi istakao je da se nadoknađuje materijal, ali ne troškovi izgradnje.

Klijent će biti obavezan da obezbijedi mogućnost preseljenim licima da dogovore naknade u novcu ili drugoj imovini.

Imenovane 1. i 2. kategorije bit će u mogućnosti zamijeniti imovinu ili novčano nadoknaditi, odnosno imati izbor modusa rješavanja stambenog pitanja.

Lica koja nemaju nikakva prava na zemlju ili na objekat, ali su u posjedu istih, isto tako ostvaruju određena prava, u skladu sa EBRD zahtjevima.

Kada su u pitanju poslovni objekti, u skladu s EBRD zahtjevima, ne nadoknađuju se samo vrijednosti tih objekata, nego i izgubljena dobit koja se manifestuje od momenta obustave privrednih aktivnosti, pa tokom preseljenja, do uspostave ponovnog poslovanja. To jeste, nadoknađuju se svi realno mogući dobiti, koji se određuju na osnovu dokumentacije koja se dostavlja.

Lica ostvaruju pravo i na nadoknadu svih ulaganja i kada nisu vlasnici imovine.

Prilikom izlaganja g. Radovanović je ponovo istakao kako će u Akcionom planu biti vrlo precizno određeno preseljenje, odnosno ko, kada i na koji način će biti preseljen.

Najavio je da će biti javnosti dostupan Netehnički sažetak Projekta, u kojem je sadržan čitav opis procedura Projekta.

Pitanja i komentari. Gospodin Nedim Drabalija uputio je pitanje EBRD-u o tome da li su predstavnici EBRD-a dobili odgovor na pitanja koje se tiču privrednika Južne longitudinaln od nadležnih institucija.

Odgovor. G. Radovanović je istakao da će Banka učiniti sve da se procedure provedu u skladu sa zakonom i njihovim standardima, i da neće dozvoliti da ih se ošteti.

Pitanja i komentari. Gospodin Drabalija je nadalje istakao da privrednici neće dozvoliti da se krene u realizaciju Projekta dok se ne riješi njihovo pitanje.

Pitanja i komentari. Gospodin Begić Osman izrazio je svoju zabrinutost i rekao da ne želi da bude izbačen na ulicu, jer je u specifičnoj situaciji - stan je dobio prije 50 godina na korištenje, te ne želi da dođe u situaciju da mora tužiti Općinu, jer to nisu socijalni stanovi, nego stanovi druge vrste, koji su poznati prethodnom sistemu i državi.

Odgovor. G. Radovanović je napomenuo da će svi biti obeštećeni i smješteni, te da u tom slučaju neće moći biti vlasnici drugog stana, nego da je njihovo pitanje potrebno riješiti kao suvlasnički dio zajedno sa Općinom, te da je to ono što mogu postići, odnosno prema EBRD zahtjevima mora se postići.

Pitanja i komentari. Gospodin Dario Radosavljić je istakao svoj prigovor u vezi sa ponašanjem Zavoda za izgradnju KS. G. Radosavljić je dogovor sa Zavodom postigao, ali u međuvremenu, nakon dogovora, niko mu se nije javio više da bi realizovali finansijski dio dogovora, jer nemaju više sredstava, i sada ne može da raspolaže sa svojom imovinom. Uputio je pitanje prisutnima šta Kanton radi po tom pitanju da bi obezbijedio sredstva.

Odgovor. Na to pitanje je odgovorila gđa *Anka Petrović iz Zavoda za izgradnju KS* koja je istakla da jesu počeli sa rješavanjem imovinsko-pravnih odnosa, ali da nisu obezbijedena dostatna sredstva za rješavanje ovih pitanja. Istakla je da su izdvojena sredstva za XII i I transverzalu, te da postoje naznake da bi Vlada KS mogla donijeti odluku za podizanje kredita za rješavanje imovinsko-pravnih pitanja.

Istakla je da je iznos potreban za rješavanje imovinsko-pravnih odnosa veoma veliki, te da kredit koji se uzima od EBRD-a predstavlja tek kap u moru, jer procjena je da je samo za I transverzalu potrebno 240 (dvjestočetdeset) miliona KM.

Ako se tome još dodaju kriteriji koje zahtjeva EBRD, jer su prinuđeni poštivati uslove Banke, onda cijena značajno raste.

Konstatovala je da svakako nema početka realizacije Projekta konstrukcije saobraćajnica bez prethodnog rješavanja imovinsko-pravnih odnosa.

U svrhu dodatnog pojašnjenja, riječ je uzeo i gospodin *Emir Hota iz Direkcije*, koji je istakao da imaju određene finansijske probleme u rješavanju imovinsko-pravnih odnosa, koji su stupili u momentu ulaska u ekonomsku krizu, gdje su stavke koje su bile namijenjene za te svrhe preusmjerena za neka druga pitanja. Istakao je da oni nemaju ovlasti da Skupštinu primoraju da odvoje i/ili nađu sredstva koja bi preusmjerili za ova pitanja.

Međutim, oni su predvidjeli da sve tri dionice podijele na poddionice kako bi lakše krenuli u realizaciju Projekta konstrukcije saobraćajnica, u kojem slučaju bi bilo lakše obezbijediti sredstva za rješavanje imovinsko-pravnih odnosa.

Istakao je da se ne može stati s aktivnostima zbog ovih problema, nego ih je potrebno rješavati. Očekuju da će u 2011. godini Vlada obezbijediti izvor finansiranja po ovom pitanju, jer sredstva koja se traže od EBRD-a nisu ona za rješavanje imovinsko-pravnih odnosa, nego postoje indicije da bi se moglo od Razvojne banke Vijeća Evrope tražiti zaduženje u tu svrhu.

Pitanja i komentari. Gđa Jamina Ražanica, sa Stupske petlje, postavila je dva konkretna pitanja:

1. u kojem vremenskom roku će doći do realizacije aktivnosti koje su predvidjeli;
2. da li će njena djeca moći naslijediti prava, tj. da li će ostvariti prava na imovinu.

Pitanja i komentari. Gospodin Đapo se izjasnio da prijedlog da se uštede sredstva modifikacijom na mikrolokaciji smatra opravdanim.

Odgovor. Predstavnici Direkcije ponovo su objasnili da su stručnjaci firme Arup iz Španije angažovani za izradu svih potrebnih procjena kako bi na što bolji način pristupili izvođenjem aktivnosti.

Odgovor. Na pitanje gđe Ražanice, odgovorio je gđin Silajdžić koji je istakao da nema osnova da misli da njena djeca neće biti oštećena, pogotovo ako uživaju prava po osnovu naslijeđene imovine.

Pitanja i komentari. Gospodin Safet Kaljanac, stanovnik Koševskog Brda, izrazio je svoje nezadovoljstvo s obzirom na činjenicu da vidi da je sve spremno, a da se ustvari i nema sredstava za realizaciju, i pitao je kada će se sve riješiti, kada će se početi raditi, tj. kada će Banka odobriti planirana sredstva.

Odgovor. Gospodin Hota je istaknuo da Banka neće odobriti sredstva sve dok se ne riješe imovinsko-pravni odnosi. A planirane aktivnosti će se početi sprovoditi čim se potpiše ugovor o kreditu.

Pitanja i komentari. Gospodin Enver Šoškić, koji je pozdravio sve aktivnosti i nastojanje da se iznađu sredstva za rješavanje problematičnih pitanja, ali naglasio je da niko nije spomenuo rokove, vremenske okvire, nego samo da postoje određene aktivnosti, a istakao je da je uslov svih uslova rješavanje imovinsko-pravnih odnosa.

Dodao je da jedva čeka da se realizuje sigurniji prelaz u vidu rondo na Južnoj longitudinali, budući da na toj lokaciji živi preko 2000 djece, a da bi došli do škole moraju preći cestu.

Ali je gospodin Šoškić uputio molbu prema Direkciji i to da oroči sredstva, da bi se utrošila shodno njihovoj namjeni.

Pitao je isto da li su ove javne konsultacije sastanci struke ili možda neke druge prirode, odnosno da li su dio predizborne kampanje.

Odgovor. Ispred Direkcije gđa Zilić se obratila s odgovorom na ta pitanja rekavši da to nisu prve konsultacije, te da će iste biti upriličene svakih 6 mjeseci.

Pojasnila je da, s obzirom na definisane odnose Direkcije za puteve KS i Zavoda za izgradnju KS, Direkcija je Zavodu dala nalog za rješavanje eksproprijacije, te su upravo prije nekoliko dana dobili rezultate vještačenja za Južnu longitudinalu.

Uslijedila je pauza od 11:00 do 11:30.

Nakon pauze, s obzirom na izmjene koje su se desile tokom održavanja javnih konsultacija, na zadovoljstvo prisutnih, došlo je do izmjene rasporeda kako je definisan u Agendi, te je uslijedila prezentacija u vezi s okolinskim aspektom gradnje saobraćajnica.

Nakon pauze, prisutnima se obratila moderatorica, gđa Delić, i najavila, u skladu sa promjenom rasporeda iz Agende, da će biti održana prezentacija u vezi s okolinskim aspektom.

*Riječ je data gđi **Sabini Hadžiahmetović, Institut za hidrotehniku Građevinskom fakulteta u Sarajevu.***

V. Okolinski aspekt. Identificiranje pitanja tokom dosada provedenih procjena utjecaja na okoliš i prirpeme ostale dokumentacije.

Gđa Hadžiahmetović je najavila da će prezentovati Projekat s aspekta utjecaja na okoliš, i to za XII transverzalu i Južnu longitudinalu, konstatujući da se ne radi o konstrukciji novog objekta, nego samo proširenje postojećeg objekta. Međutim, takav Projekat zahtijeva, u skladu sa propisima, procjenu utjecaja na okoliš.

Gđa Hadžiahmetović primijetila je da je niska svijest građana u vezi sa pitanjima okoliša i zbog toga je manji broj ljudi prisustvuje ovom dijelu prezentacije u sklopu Javnih konsultacija. Naznačila je kao bitne faktore življenja kvalitet zraka i vode, koji bi svakako trebali interesovati građane.

Ukratko je naznačila da je predviđeno proširenje XII transverzala sa 2 na 4 trake, rekavši da u Prostornom planu Kantona Sarajevo i Urbanističkom planu Grada Sarajeva, XII transverzala predstavlja prometnicu ranga gradske magistrale sa dva odvojena kolovoza sa po dvije prometne trake, sa denivelisanim raskršćem sa glavnom gradskom magistralom (prometnica sa dva odvojena kolovoza, sa po tri prometne trake i razdjelnim pojasom u kojem je smještena dvije tramvajske pruge, prolazi kroz grad Sarajevo u pravcu Centar Grada – Ilidža) i Južnom longitudinalom (primarna gradska prometnica na potezu od mosta Suade i Olge – do VI transverzale).

Istakla je da u koridoru po Generalnom urbanističkom planu – GUP-u, planirane Transverzale, izveden jedan kolovoz sa dvije prometne trake, a da s obzirom na stalni porast broja stanovnika glavnog grada BiH, te svakodnevni porast broja automobila koji egzistiraju u gradu, ali i dolaze u glavni grad, u području XII transverzale koja predstavlja jedan od glavnih ulaza/izlaza iz grada Sarajeva u pravcu Zenice, Foče, kao i u pravcu Mostara, osobito na Stupskoj petlji, svakodnevno su velike prometne gužve.

Informisala je da ne postoji izvori vodosnabdijevanja, ali da se presijeca Miljacka i rijeka Dobrinja, te da je bitno da se ne ugrozi kvalitet vode. Naglasila je da predmetni koridor ceste dominantno prolazi kroz naseljena i urbanizirana područja Grada Sarajeva, i to Općine Ilidža i Novi Grad, te da početak trase je u području naselja Stup. Početna tačka trase nalazi se neposredno uz rijeku Miljacku i ujedno predstavlja kraj Lot-a 2-a Sarajevske obilaznice.

Područje obuhvata trase XII transverzale je u Urbanističkom planu grada Sarajeva stambeno-poslovna zona i zona aerodromskog prometa, pa u njenom prostoru obuhvata ne egzistira plodno tlo, koje se koristi ili bi se moglo koristiti u poljoprivredne svrhe, niti pejzažne vrijednosti. Bitno je istakla da trasa XII transverzale nije smještena unutar definiranih vodozaštitnih zona. Međutim, trasa prelazi preko rijeke Miljacke (neposredno prije početne tačke XII transverzale) i preko rijeke Dobrinje, a u njenom širem okruženju je i veći broj njihovih pritoka, odnosno vrela na južnom (S) i jugozapadnom (SW), rubnom dijelu Sarajevskog Polja. Posebno istakavši zastupljenost aluvijalnih sedimenata i sedimenata prve riječne terase, te uvažavajući činjenicu njihovih dobrih akumulativnih i filtracionih karakteristika, moguće je transponiranje zagađujućih materija u okolni prostor.

Prostor kroz koji je vođena trasa ceste ne predstavlja zakonom zaštićena prirodna područja, niti će izgradnjom ceste izravno biti ugrožena takva područja.

Prezentirala je informacije iz Izvještaj za kvalitetu zraka za 2008, koju je Federalni hidrometeorološki zavod uradio za 2008. prezentirani su rezultati stanja kvalitete zraka u Sarajevu, gdje je konstatovano da utvrđeni statistički parametri koncentracija SO₂, NO, NO₂, NO_x, CO i O₃ nisu prelazili granične vrijednosti utvrđene Pravilnikom o graničnim vrijednostima kvaliteta zraka, ("Službene novine F BiH" broj 12/05). Područje XII transverzale predstavlja stambeno-poslovnu zonu, u kojoj se nalazi Međunarodni aerodrom Sarajevo. Ovo područje je izloženo frekventnom cestovnom prometu, ali i zračnom. Nivo buke u ovom području je iznad maksimalno dozvoljenih vrijednosti nivoa vanjske buke za dato područje od 60 dB, koji je propisan u skladu sa Zakon o zaštiti od buke, Službene Novine Kantona Sarajevo br. 26/07–dozvoljeni nivo za IV zonu.

Gđa Hadžiahmetović konstatovala je da na području trase XII transverzale od kulturno-historijskog naslijeđa, egzistira pravoslavno i katoličko groblje Stup, koji je evidentirano u Listi evidentiranih, prethodno zaštićenih i zaštićenih nepokretnih Spomenika kulture i prirodne baštine Kantona Sarajevo. Naime opisala je tačnu lokaciju groblja, koje se nalazi na lokalitetu Stupske petlje, gdje se očekuju veliki građevinski radovi, osobito tijekom izgradnje Rampe C, natupnjaka, te potupnjaka kroz rampu C. Na ovoj lokaciji egzistira i staro šehidsko mezarje u blizini tramvajske pruge, koje datira iz kraja XV i početka XVI stoljeća. Stoga, negativni utjecaji na ova groblje tijekom gradnje su mogući.

Istakla je da je riječ o aktivnim grobljima.

Nakon uvoda o postojanju groblja, gđin Zoran Trobok je istakao da je predviđeno da se prilikom izvođenja radova ne dira ni jedno grobno mjesto, tj. da se ne pristupa ekshumaciji, te da sve ostaje čisto i funkcionalno. Predviđen je samo drugi prilaz, sa druge strane od postojećeg prilaza.

Pitanja i komentari. Gospodin Šimunović je istakao da se na taj način ometa mir mrtvih sa povećanjem buke.

Odgovor. Gđa Hadžiahmetović je istakla da će, s obzirom na mjere koje će biti primijenjene, u odnosu na sadašnje stanje, moći biti samo manje buke, a nikako više, te da je u Okolinskoj dozvoli predviđen način izvođenja da se ne ometaju aktivnosti, te da će rad nadzirati okolišni inspektor. Negativni utjecaji jesu mogući, ali će sve biti učinjeno da se oni spriječe.

Odgovor. Gospodin Trobok je naglasio da su konsultovali i obavijestili predstavnike pravoslavne i katoličke crkve, koji su nadležni za održavanje groblja, te da su na sastancima o Projektu i radovima, te o potencijalnim opasnostima i mjerama za sprječavanje istih. Međutim, nisu isključili da se dogovore o nekoj drugoj soluciji, to je još moguće drugačije definisati.

Odgovor. Pozvana je i gđa Zilić da se uključi i potvrdi navode o spomenutim sastancima sa crkvama održani, koja je to učinila, te je pojasnila da ukoliko postoji problem i nejasnoća očituju u vezi sa privatnim grobnim mjestima Direkciji, jer se ista neće dirati.

Pitanja i komentari. Gospodin Šimunović je istakao da predstavnici crkve dođu tamo samo kada je ukop i izrazio je sumnju u vezi s njihovom nadležnošću da o tome daju mišljenja, odlučuju.

Nakon kratke diskusije gđa Delić je pozvala gđu Hadžiahmetović da nastavi dalje sa prezentacijom, a da će se ponovo vratiti na tu temu u dijelu koji je predviđen sa pitanja i komentare, tj. nakon završene prezentacije.

Gđa Hadžiahmetović je prezentovala i informaciju da se u prostoru obuhvata trase nalazi Tunel spasa Butmir na stacionaži 2+880,00, koji je zaštićeni spomenik kulture prema Listi evidentiranih, prethodno zaštićenih i zaštićenih nepokretnih Spomenika kulture i prirodne baštine Kantona Sarajevo. Obzirom da se kuća, koja predstavlja početnu stacionažu Tunela spasa nalazi cca. 17 m udaljena od ivice trupa prometnice, te da tokom gradnje i eksploatacije prometnice, neće doći do negativnih utjecaja na ovaj objekt.

Gđa Hdžiahmetović je posebno istakla Pozitivne utjecaje gradnje – Projekta:

- povećanje sigurnosti prometa – cesta je projektirana za visoki prometni standard;
- poboljšanje uvjeta prometa pješaka na lokaciji Stupske petlje;
- rasterećenje ulaza i izlaza iz glavnog grada BiH, te gradske mreže prometnica;
- poboljšanje prometne veze između dva entiteta;
- poboljšanje i ubrzanje dolaska/odlaska sa aerodroma u pravcu grada Sarajeva, te prema drugim prometnim pravcima.

Naznačila je da je u skladu s okolinskom dozvolom predviđen monitoring stanja okoliša, pa tako i vode. Tijekom izvođenja radova na lokaciji u blizini rijeke Miljacke, i u blizini rijeke Dobrinje stacionaža, potrebno je izvesti monitorig kvalitete vode u ovim vodotocima na način da dinamika monitoringa bude jednom mjesečno i dodatno na pritužbu. Te je objasnila da su parametri koji su predmet monitoringa ukupno rastvorene suspendirane čestice i mineralna ulja.

Kada je u pitanju monitoring razine buke XII transversale, istakla je da se mjerenje planira na dvije lokacije planira se samo za period gradnje:

- Lokacija 1: Stambeni objekti u blizini Stupske petlje, za vrijeme izvođenja radova na rekonstrukciji Stupske petlje,
- Lokacija 2.: Stambeni objekti Aerodromsko naselje C4, za vrijeme izvođenja radova na dionici od Stupske petlje do granice entiteta.

Naznačila je da će se monitoring izvoditi u skladu sa prikladnim standardom, jedanput mjesečno i na pritužbu.

Monitoring razine buke tijekom korištenja transferzale se ne planira. Naime, u prostoru obuhvata prometnice trenutna razina buke je iznad dopuštene. Nakon puštanja u promet transferzale, očekuje se smanjenje buke, radi rasterećenja prometa.

Kada je u pitanju monitoring kvaliteta zraka gđa Hadžiahmetović je istakla da monitoring kvalitete zraka se planira samo za period gradnje transferzale, i to na lokacijama:

- Lokacija 1: Stambeni objekti u blizini Stupske petlj,
- Lokacija 2.: Stambeni objekti Aerodromsko naselje C4.

A parametri monitoringa, istakla je, da su koncentracija azotnih oksida NO₂, NO, NO_x, koncentracija lebdećih čestica, te da je planirana učestalost monitoringa jedanput mjesečno i na pritužbu ili ako dođe do izmjene u korištenju mehanizacije.

Monitoring kvalitete zraka tijekom korištenja transversale se ne planira. Nakon puštanja u promet transversale, doći će do rasterećenja prometa na ovoj prometnici, što će imati pozitivan utjecaj na kvalitet zrak u prostoru obuhvata prometnice.

Gđa Hadžiahmetović je nakon završetka prezentacije XII transversale, predstavila je Južnu longitudinalu s aspekta utjecaja gradnje na okoliš, gdje je izrazila daje isti princip kao i kod XII transversale.

Koridor ceste dominantno prolazi kroz naseljena i urbanizirana područja grada Sarajeva, i to Općine Novo Sarajevo i Novi Grad. Početak trase je u području između naselja Skenderija i naselja Grbavica, cca.60 m prije lokacije mosta Suade i Olge.

Opisala je ukratko lokaciju područja rekavši da područje obuhvata trase Južne longitudinalu je u Urbanističkom planu grada Sarajeva je zona kolektivnog i individualnog stanovanja, te na jednom dijelu stambeno-poslovna zona. Stoga, u njenom prostoru obuhvata ne egzistira plodno tlo, koje se koristi ili bi se moglo koristiti u poljoprivredne svrhe, niti pejzažne vrijednosti.

Kao i da trasa Južne longitudinalu nije smještena unutar definiranih vodozaštitnih zona, niti presijeca površinske vodotoke. Na samom početku, trasa longitudinalu je smještena na obali lijevoj rijeke Miljacke.

Prostor kroz koji je vođena trasa ceste ne predstavlja zakonom zaštićena prirodna područja, niti će izgradnjom ceste izravno biti ugrožena takva područja.

U Izvještaju za kvalitetu zraka za 2008, koju je Federalni hidrometeorološki zavod uradio za 2008. prezentirani su rezultati stanja kvalitete zraka u Sarajevu, te je konstatirano da utvrđeni statistički parametri koncentracija SO₂, NO, NO₂, NO_x, CO i O₃ nisu prelazili granične vrijednosti utvrđene Pravilnikom o graničnim vrijednostima kvaliteta zraka, ("Službene novine F BiH" broj 12/05).

Naznačila je da područje Južne longitudinalne predstavlja zonu individualnog i kolektivnog stanovanja, te stambeno-poslovnu zonu, e da je ovo područje izloženo frekventnom cestovnom prometu. Nivo buke u ovom području je iznad maksimalno dozvoljenih vrijednosti nivoa vanjske buke za dato područje od 60 dB, koji je propisan u skladu sa Zakon o zaštiti od buke, Službene Novine Kantona Sarajevo br. 26/07– dozvoljeni nivo za IV zonu.

U prostoru obuhvata Longitudinalne, ne egzistiraju vrijednosti kulturno-historijskog naslijeđa Kantona Sarajevo.

Kada je u pitanju monitoring stanja okoliša istakla je da se monitoring površinskih i podzemnih voda ne predviđa tokom izvođenja radova, te tokom faze korištenja ceste.

Monitoring razine buke planira se samo za period gradnje Longitudinalne, na tri lokacije:

- Lokacija 1: stacionaža 1 – lokacija stambene zgrade na desnoj strani trase;
- Lokacija 2: stacionaža 2 – lokacija stambenih zgrada na lijevoj strani trase;
- Lokacija 3: stacionaža 3 – lokacija individualnih stambenih objekata na desnoj strani trase.

Monitoring će se izvoditi u jedanput mjesečno i dodatno na pritužbu.

U vezi s monitoringom razine buke tokom korištenja Longitudinalne istakla je da se isti ne planira. Naime, u prostoru obuhvata prometnice trenutna razina buke je iznad dopuštene. Nakon puštanja u promet transverzale, očekuje se smanjenje buke, radi rasterećenja prometa.

Nakon sveobuhvatne prezentacije gđa Hadžiahmezović je zaključila da procedura procjene utjecaja na okoliš je završena dobivanjem Okolinske dozvole u koju su ugrađene sve predložene mjere zaštite okoliša u Zahtjevu za izdavanje okolinske dozvole, te da su svi aspekti evidentirani, pa da su čak i ušli dodatni zahtjevi Ministarstva.

Pitanja i komentari. Gospodin Mladenko Karačić, predstavnik Mjesne zajednice Hrasno, istakao je da su im problem izduvni gasovi i buka posebno u onim predjelima gdje će cesta znatno prilaziti prozorima postojećih zgrada.

Posebno je skrenuo pažnju na snijeg tokom zimskom perioda, koji se i sada već baca pod prozore i ulaze stambenih zgrada, a da procjenjuje, s obzirom na izloženost, da će nova izgrađena cesta i u tom pogledu predstavljati značajan problem.

Odgovor. Odgovorila je gđa Hadžiahmetović koja je istakla da je ovo prilika da se izvrši nadogradnja već postojećih zahtjeva, tako što će gđa Maja Čolović-Daul, iz konsultanstskog Konzorcija Bosna-S ENOVA u dokumentima koji se razvijaju za EBRD u svrhu odobrenja sredstava, a koji se tiču te problematike, predvidjeti, planirati ako ništa mjere za sprječavanje ili ublažavanje tih posljedica.

Riječ je data Maji Čolović-Daul koja se nadovezala na rečeno i počela prezentaciju u vezi s utjecajem na okoliš I transverzale.

VI. Prezentacija procesa pripreme dodatka Procjeni utjecaja na okoliš i društvo.

Gđa Čolović-Daul je prisutnima pojasnila potrebu vraćanja na okolišna pitanja, iako su sve zakonski uslovi zadovoljeni, iz razloga što EBRD zahtijeva nadogradnju u skladu sa provedbenim uslovima.

Naglasila je da se Projektom EBRD-a ne razmatra čitava I transverzala, nego dio do groblja „Bare“. Zadatak je da se opišu utjecaji tokom i nakon izgradnje, te da se predvide mjere za suzbijanje istih.

Gđa Čolović-Daul istakla je da se naša zakonska regulativa ne bavi društvenim utjecajima, dok EBRD, posebno od 2008. godine, nameće takve vrste zahjeteva, uslovljava dobijanje kredita nizom zahtjeva, koji predviđaju uvrštavanje mjera za smanjenje negativnih utjecaja. U tim dokumentima se definiše ko je za šta odgovoran i kome se obraća, komunikacija između svih uključenih subjekata u Projekat.

EBRD se vraća na regulisanje dodatnih pitanja koja se javljaju, uz zahtjev izrade dodatnih elaborata, uz reviziju već urađenog i zauzimanjem stava, obrazlažući s čim se ne slaže i isticanjem šta je dodatno potrebno elaborirati, sve sadržano u dokumentu koji se naziva GAP (analiza razlika).

Istakla je gđa Čolović-Daul da ti dodatni dokumenti predstavljaju upravo dodatak utjecaja na okoliš, koji će svi imati na uvid.

Bitno je ista

i da se obučavaju i kapaciteti Direkcije da bi isti bili svjesni šta su to EBRD zahtjevi, odnosno šta su dodatna prava koja je neophodno pružiti interesnim skupinama.

Naglasila je da EU direktive se već sada primjenjuju, na zahtjev EBRD-a, bez obzira da li su usvojene ili ne, budući da se predviđa njihovo usvajanje uskoro, ali se to djelovanje ne kosi s nacionalnom legislativom.

Istakla je da se primjenjuju EU direktive, EBRD zahtjevi, nacionalna legislativa i sagledava realno stanje.

Rezultati GAP analize su oni koji se moraju uzeti u obzir i koji predviđaju dodatne aktivnosti. Primjer je izložen sa bukom čije mjerenje nije bilo predviđeno prema našim zakonskim okvirima, ali koja je nakon GAP analize uslijedila kao dodatni zahtjev, koji se sprovodi.

Uzimaju se i oni aspekti, ide se do tih detalja, koje je neophodno predvidjeti i tokom nabavke usluga – tendera, predviđaju mjere prilikom sigurnosti i održavanja.

Gđa Čolović-Daul je istakla da ovaj projekat, od četiri definirane kategorije, je projekat A kategorije, i to iz razloga zato što ima veliki utjecaj na društvo.

Na osnovu trenutnog stanja buke napravljeno je mjerenje buke, mjerenje saobraćaja, gdje je odstupanje moguće od 3% u budućnosti. Naime vrijednost u vršnim satima je maksimalna 4-5 dB, a maksimalni predviđeni je 7,5 dB.

Naznačila je da je vrijednost modela buke nakon izgradnje validna, kao i da na I transverzali je ta vrijednost u dozvoljenim granicama, te vrijedi 10 godina od provođenja mjerenja.

Predviđene mjere smanjenja utjecaja obuhvaćaju kako mjere tokom izgradnje tako i mjere nakon izgradnje.

Monitoring u skladu s vrijednostima modela je predviđen, te će zahtjevi biti uvršteni u tendersku dokumentaciju.

Još jedan dokument, istakla je gđa Čolović-Daul, koji je od velike važnosti je Netehnički rezime koji će biti dostupan javnosti i koji će sadržavati sve informacije, jednostavno izložene, kojima će svi imati pristup, tako da budu pravilno informisani.

Pitanja i komentari. Mirza Čehajić je istakao svoju brigu za zgrade koje se nalaze u blizini, ca. 5 m od puta, te njihovu izloženost negativnim utjecajima. Istakao je kako smatra da ti ljudi, koji nisu prisutni javnim konsultacijama, su potencijalno interesantna skupina.

Odgovor. Gđa Čolović-Daul je istakla da je mjerenje buke vršeno 10 m od saobraćajnice, te da u skladu da novim Zakonom predviđeno je da se poduzmu mjere, kao što je stavljanje nove fasade, zvučne barijere i prozori sa većim stupnjem izolacije od buke.

Odgovor. Gđa Zilić iz Direkcije je istakla kako su već poduzeli mjere u sličnim situacijama koje su podrazumijevale mijenjanje fasade i prozora, i to na Stupskoj petlji. Te da u svakom slučaju okolišni inspektori prate aktivnosti na osnovu dobivenih okolinskih dozvola.

Pitanja i komentari. Mirza Čehajić je podijelio svoje mišljenje u vezi s tom problematikom ističući da sumnja da će te mjere u tolikom mjeri ublažiti negativne utjecaje i da taj slučaj „žute zgrade“ kod Bosnalijeka na I transverzali treba razmotriti.

Pogotovo je istakao negativan utjecaj buke na stanove u prizemlju koji će biti uz put.

Pitanja i komentari. Gospodin Senad Hrenovica, vlasnik zemljišta na jednoj od interesnih lokacija za gradnju, istakao je da je sve lijepo prezentovano, međutim izrazio je potrebu da od nekoga sazna kada će radovi početi, jer na to pitanje se nije od početka adekvatno odgovorilo, kada će početi eksproprijacija i preseljenje. Konstatovao je kako se aktivnosti poduzimaju obrnutim redom.

Gđa Delić je ljubazno istakla da se u vezi s tim pitanjem prethodno razjasnila situacija, te da je pitala gospodina Hrenovicu da li je ranije prisustvovao. Te ako nije, ponovilo bi se objašnjenje.

Odgovor. g. Emir Hota je objasnio da ukupan iznos za eksproprijaciju nije moguće odmah, u kratkom roku obezbijediti.

S tim u vezi ići će ka tome da predviđene saobraćajnice za rekonstrukciju podijele na poddionice da tako počnu sa sprovođenjem aktivnosti konstrukcije cesta.

Objasnio je da još nisu odredili koje su to poddionice, jer čekaju stručni elaborat od anagažovanih konsultanata, koji će sa saobraćajnog, ali i finansijskog aspekta, ponuditi najadekvatnije rješenje.

Naglasio je da postoji opcija da se počne sa izvođenjem radova na I transverzali.

Pitanja i komentari. Gospodin NN je u vezi s Južnom longitudinalom izrazio zabrinutost u vezi s rješavanjem 36 stana, tj. pola zgrade koja će se rušiti; pitao kada su predviđene te aktivnosti i kako da se nosi s krovom i problemima curenja, da li da poduzme korake za sanaciju ili ne.

Odgovor. Gđa Zilić iz Direkcije je naglasila da se život ljudi ne može obustaviti, te se u tu problematiku više uključila Općina Novo Sarajevo.

Naime, predviđen je ili prostor za izgradnju nove zgrade ili preseljenje, naravno i naknada dolazi u obzir.

Naglasila je kako su popis napravili EBRD i Općina, te da ne znaju tačan vremenski okvir, ne mogu ga ni predvidjeti s obzirom da se čeka odluka Vlade po tom pitanju. Vlada odlučuje o sredstvima i njihovoj raspodjeli, tako da nisu u stanju nikakav odgovor dati kada su pitanja u vezi s finansijskim aspektom Projekta.

Istakla je da će se sve što je učinjeno na objektu u svrhu sanacije nadoknaditi.

Pitanja i komentari. Gospodin Šimunić je opet skrenuo pažnju na dva pitanja: ulaz u tunel bb i groblje (na XII transverzali). Pitanje je uputio, naglašavajući da je prožeto humorom, da li za žive i mrtve važi isto decibela i kako su uopće dobili okolinsku dozvolu kada postoji problematika groblja.

Odgovor. Gđa Hadžiahmetović je naglasila da je okolinska dozvola dobivena pod određenim uslovima koji se moraju poštovati i sprovesti.

Pitanja i komentari. Gospodin Šimunić je istakao svoju zabrinutost u vezi s raspolaganjem s imovinom, jer im nije dozvoljeno graditi, a nemaju informacije kada će i hoće li za njihovih života uopće doći do početka implementacije Projekta.

U 13:00 gđa Delić je konstatovala da su Javne konsultacije završene, s obzirom da više nije bilo pitanja ni komentara, te je naglasila da će Zapisnik biti javan i tako svima dostupan na uvid u roku od dvije sedmice od održavanja Javnih konsultacija.